

30.8.2021

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2021

PERUSTIEDOT

Kunta: 320 Kemijärven kaupunki, asukasluku 7 161 (30.6.2021 väestötieto)

Kemijärven TP2020 mukaan kumulatiivinen alijäämä on 2,0 milj. euroa, mikä tulee kattaa vuoteen 2023 mennessä. Vuosille 2020-2022 on hyväksytty valtuustossa (3.2.2020 § 5) talouden sopeuttamisohjelma, mikä pitää sisällään n. 70 eri toimenpidettä talouden tasapainottamiseksi. Sopeuttamisohjelmalla tavoitellaan 5,0 milj. euron menovähennystä käyttötalousmenoissa.

Kunnan yhteys henkilön tiedot

- Nimi: kaupunginjohtaja Atte Rantanen
- Sähköpostiosoite: atte.rantanen@kemijarvi.fi
- Puhelinnumero: +358 40 7266 601

HAKEMUS

A. Haettava summa, €: 2 000 000.00 euroa

B. Vuoden 2020 harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen käyttötarkoitus, mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2020:

Kemijärven kaupunki sai vuonna 2020 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 1,0 miljoonaa euroa. Saatu valtionosuuden korotus käytettiin kasvaneisiin erikoissairaanhoidon menoihin ja kertyneiden alijäämien kattamiseen. Erikoissairaanhoidon menot kasvoivat vuonna 2020 edellisvuoteen nähden yhteensä 600 000 eurolla (kasvu% 4,8) ja ensihoidon kustannukset n. 70 000 eurolla (kasvu% 16,5). Vuosi 2020 oli poikkeusvuosi covid-19-pandemian vuoksi ja pandemiakustannuksiin saatiin kompensatiota peruspalvelujen valtionosuuksina.

C. Kunnan yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen. Koronakriisin aiheuttamat kustannukset ja tulonmenetykset eriteltyinä kohdassa 1:

Kemijärven talousvaikeudet ovat jatkuneet pitkään ja talouden tasapainoon saamiseksi on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.2.2020 § 5 Talouden sopeuttamisohjelman vuosille 2020-2022. Talouden sopeuttamisohjelma on hakemuksen **liitteenä 1**.

Talouden sopeuttamisohjelma sisältää mm. kouluverkon tiivistämisen (kolmesta koulusta yhteen kouluun, htv-säästöt), varhaiskasvatuspalvelujen yhden päiväkotitoiminnan ulkoistamisen (vältetään uuden päiväkodin investointi), sosiaali- ja terveystalouden rakenteen ja toiminnan uudistamisen (htv-säästöt) ja monien ei lakisääteisten palvelujen vähentämis-/tehostamistoimenpiteitä. Toimenpiteitä kolmelle vuodelle on n. 70 ja ohjelmalla tavoitellaan 5,0 miljoonan käyttötalousmenojen vähennystä. Ohjelmalla vaikutetaan myös investointitarpeisiin ja palvelutuotannon tasoon/laatuun.

Sopeuttamisohjelman tavoitteiden ja säästöjen saavuttamiseen on vaikuttanut v. 2020 alkanut covid-19-pandemia, valtion päätökset hoitajamitoituksen muutoksista ja v. 2021 voimaan tulleet asiakasmaksulain muutokset sekä toimintaympäristössä tapahtuneet ennakoimattomat muutokset, joilla on ollut monella tapaa vaikutusta kaupungin palvelutuotantoon ja kustannuksiin. Ilman näitä lisäkustannuksia aiheuttavia asioita, olisi sopeuttamisohjelman tavoitteet saavutettu suunnitellussa aikataulussa ja laajuudessa ja kertyneet alijäämät saatu katettua vuoden 2021 aikana.

Talouden sopeuttamisohjelman mukaisella vuoden 2021 talousarviolla tavoiteltiin 2,4 milj. euron positiivista tilinpäätöstulosta. Tulosennuste on kesäkuun toteutuman perusteella muuttunut lähes nollatulokseksi, vaikka tulopohja on kasvanut arvioidusta. Menojen kasvu on ylittänyt suunnitelman mukaisen tason n. 2,7 milj. eurolla. Kaupungilla on kumulatiivista alijäämää 2,0 milj. euroa, joka on tavoitteena kattaa vuoden 2021 aikana ja saada tulos ylijäämäiseksi vuoden 2022 toimintaa ja lainanlyhennyksiä varten.

Kemijärven kaupungin tulosennuste 30.6.2021 toteutuman mukaan:

TULOSENNUSTE 30.6.2021 tilanteessa				
2.vuosineljännes	TA2021	lask. Tot 30.6	TOT 30.6	TPE2021
Toimintatuotot	18 232 700	9 116 350	9 372 246	18 200 000
Toimintakulut	-72 540 620	-36 270 310	-38 073 273	-75 250 000
Toimintakate	-54 307 920	-27 153 960	-28 701 027	-57 050 000
Verotulot	30 425 000	15 212 500	15 022 567	30 125 000
Valtionosuudet	27 992 900	13 996 450	14 038 359	28 070 000
Rahoitustulot ja -menot	1 102 000	551 000	814 043	1 600 000*
Vuosikate	5 211 980	2 605 990	1 173 942	2 745 000
Poistot	-2 770 450	-1 385 225	-1 261 948	-2 550 000
Satunnaiset tulot	0	0	0	0
Tilikauden tulos	2 441 530	1 220 765	-88 006	195 000

*Elwiran, KLS ja lämmön ja veden tuloutus 285 000 € + ILEn tuloutuksen kasvu

1. Koronakriisin aiheuttamat kustannukset ja tulomenetykset

Koronakriisi on aiheuttanut seuraavia tulomenetyksiä:

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluissa (kansalaisopisto, musiikkiopisto, liikuntapalvelut, kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuorisopalvelut) poikkeukselliset aukioloajat ja yleinen epävarmuus ovat vähentäneet maksu- ja myyntituottoja palvelujen kävijämäärien ja kursseille osallistujien vähentyessä sekä poikkeuksellisten aukioloaikojen vuoksi yhteensä 30 000 euroa. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen isot kiinteistökustannukset (uimahalli, liikuntahalli, musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuurikeskus) ja muut kiinteät kustannukset ovat kuitenkin samat kuin muutoinkin. Henkilöstöä on voitu käyttää kuitenkin koronan jäljitys- ja tiedottamistehtäviin (=koronakustannus) tilojen ollessa suljettuna.

Avoterveydenhuollossa asiakasmaksutuotot ovat vähentyneet, kun ei kiireellistä hoitoa on jouduttu siirtämään resurssipulan vuoksi ja päivystystoiminnassa on näkynyt matkailijavirran muutos ulkomaalaisten ja ulkokotikuntalaisten osalta. Asiakasmaksutuottojen vähennys on n. 40 000 euroa.

Koronakriisi on aiheuttanut seuraavia lisäkustannuksia:

Vaalien järjestäminen – kunnallisvaalien ennakoäänestysaikaa jatkettiin OKM:n päätöksellä ja veloitteet koronaturvalliseen äänestämiseen aiheuttivat normaaliin kunnallisvaalien järjestämiseen nähden 24 300 euron lisäkustannuksen. Tähän saadaan valtiolta 1,1 €/äänioikeutettu eli 6 900€ joten nettona kaupungille jäi ylimääräisiä kustannuksia vaaleista 17 400 euroa.

Varhaiskasvatus-, perusopetus- sekä lukiokoulutuspalveluissa lisäkustannuksia on aiheutunut erityisesti suojauksesta (maskit, turvavälit, kuljetusten turvallisuus, siivous jne.). Lisäkustannus on 20 000 euroa.

Avoterveydenhuollon palveluissa on jouduttu ostamaan koronatestausta ja jäljitystyötä varten palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta, sillä kaupungin alueella on oman väestön lisäksi mittava määrä kesän aikana ulkomaalaisia marjanpoimijoita yhteensä noin 800 henkilöä, jotka on osin jouduttu testaamaan useaan kertaan ja koronapositiivisten laajan määrän vuoksi kaupunki on joutunut hankkimaan/käyttöönottaamaan useita karanteenitiloiksi sopivia kiinteistöjä. Ostopalveluna testi maksaa n. 90 euroa/kpl ja karanteenitilojen käyttöönotto + toiminta maksaa arviolta kymmeniä tuhansia. Karanteenissa on tällä hetkellä n. 100 marjanpoimijaa ja heidät on sijoitettu kaupungin vuokratilojen asuinkiinteistöihin. Kokonaisuudessaan marjanpoimijoista aiheutunut lisäkustannusta on vielä vaikea arvioida, koska tilanne on akuutti ja kaikkia kustannuksia on mahdoton vielä arvioida. Karkea arvio marjanpoimijoiden kaupungille aiheuttamista kustannuksista on 200 000 euroa. Marjanpoimijat ovat paikkakunnalla vielä lokakuuhun asti marjakauden jatkuessa.

Talvella oli myös Kemijärven laskettelukeskuksessa (Suomu) MM-tason kansainvälisiä urheilijoita harjoittelemassa ja kilpailemassa ja heidän osaltaan positiivisen koronatuloksen jälkeen jouduttiin testaamaan laaja joukko osallistujia. Tästä aiheutunut kustannus oli kaupungille 15 000 euroa, koska testaukset saatiin tehtyä omana työnä.

Omaan väestöön kohdistuva koronalisäkustannus on yksistään terveydenhuoltopalvelujen osalta vuositasolla n. 400 000 euroa. Lisäksi tulee muut mm. matkailijoista ja ulkomaalaisista marjanpoimijoista aiheutuvat kustannukset.

Koronapandemian hoito on sitonut henkilöstöresursseja, joita on jouduttu vähentämään asioiden priorisointisyyistä mm. kehittämistyöstä. Tämä on hidastanut mm. avoterveydenhuollon kehittämishanketta, jossa tavoitteena on ollut tehokkaampi toiminta ja kustannussäästöt.

Sosiaalipalveluissa koronan vaikutus näkyy lasten, perheiden, aikuisväestön, vammaisten sekä ikäihmisten hyvinvoinnin heikentymisenä. Koronapandemia on lisännyt syrjäytymisuhan alla olevien ihmisten ja myös muiden elämänvaikeuksien kanssa kamppailevien ihmisten ja perheiden vaikeuksia lähinnä heikentyneen mielenterveyden tasapainon kannalta. Tämä on aiheuttanut kustannuspaineita mielenterveyspalveluissa. Käytännössä tätä on hoidettu kotikäyntejä, terapiaa ja etäyhteydenottoja lisäämällä. Kustannuksia ei kaikilta osin pystytä erittelemään, mutta selkeimmät kustannukset ovat koronasta johtuen aiheutuneet ostopalvelujen kuten kuntoutus-, psykiatriset- ja päihdehoitopalvelut, kasvuna. Arvio kustannuksista on 100 000 euroa.

Työllisyydenhoidossa kuntoutus- ja valmennuspalvelut on jouduttu järjestämään poikkeusoloissa ja tästä on aiheutunut lisäkustannuksia. Työmarkkinatuen kuntaosuus on kasvanut edellisvuosista lähes 150 000 eurolla, johtuen pitkäaikaistyöttömien määrän kasvusta. Työttömissä on ensimmäisen koronavuoden jälkeen mukana nyt myös paljon pienyrittäjiä, joiden liiketoiminta on loppunut koronan vuoksi ja jotka ovat joutuneet työttömiksi yritystoiminnan loppuessa. Työttömyys on jatkunut jo niin pitkään, että he näkyvät kuntien osarahoittaman työmarkkinatuen kuntaosuuslaskuissa.

Vammaispalveluissa asiakasmäärä on kasvanut noin 10 % viimeisten kahden vuoden aikana. Asiakasmäärän kasvu on ollut ennakoimatonta ja siihen ei ole osattu varautua talousarviovalmistelussa. Keski-ikäisten ylittävien vakavat sairastumiset ovat lisääntyneet ja entistä useammat iäkkäät kotona olevat ovat siirtyneet vammaispalvelujen piiriin. Osa asiakasmäärän kasvusta on arvioitu johtuvan koronaepidemian vaikutuksista. Osa asiakasmäärän kasvusta selittyy kunnan väestörakenteessa tapahtuneilla muutoksilla: ikäihmisten osuus väestöstä on maan suurimpia ja ikääntyneiden osuus kasvaa vielä noin 10 vuoden ajan. Pandemialla on ollut vaikutuksia palvelujen järjestämisen kustannuksiin: asiakasryhmiä on entisestään pienenetty ja suojaustoimia on tehostettu. Hoitohenkilöstön rekrytointi on tuottanut odottamattomia vaikeuksia ja se on näkynyt ennakoimattomina henkilöstömenojen kustannusten kasvuna. Ostopalvelujen arvioitua suuremmat hinnankorotukset selittyvät ainakin osittain edellä todetuilla henkilöstön rekrytointihaasteilla. Asiakasmäärän lisääntyminen, pandemiasta johtuvat toimintojen muutosten vaikutukset, henkilöstön rekrytointihaasteet, ostopalvelujen hinnannousut palvelujen järjestämisen kustannuksiin ovat vuonna 2021 150 000 euroa.

Ikäihmisten palveluissa kasvavia kustannuspaineita aiheuttaa kunnan ikääntyvästä väestörakenteesta (yli 65-vuotiaita 40% väestöstä) johtuva palvelutarpeen kasvu. Väestöllinen huoltosuhde maan korkeimpia, vuonna 2020 se oli 99 (Lähde Tilastokeskus, väestörakenne). Kemijärvi on alueellisesti laaja. Vanhuspalveluiden saatavuus ja niiden järjestäminen sekä kotona asumisen turvaaminen on kallista sivukyliin pitkien etäisyyksien vuoksi.

Kotona asuvat asiakkaat ovat entistä huonokuntoisempia. Vanhusten viriketoiminta on koronan vuoksi jouduttu lopettamaan ja normaali sosiaalinen kanssakäyminen on vähentynyt oleellisesti. Koettu yksinäisyys ja turvattomuus aiheuttavat toimintakyvyn alenemista, mikä puolestaan on aiheuttanut lisääntynyttä terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen tarvetta. Kotikäyntejä on jouduttu lisäämään, mikä taas syö vähäisiä hoitajaresursseja. Vaikean hoitohenkilöstöpulan vuoksi rekrytointia jouduttu laajentamaan ja turvautumaan valtakunnallisiin rekrytointifirmoihin ja vuokratyöntekijöihin, mikä lisää ostopalvelukustannuksia noin 10 000 euroa/kk.

1.7.2021 voimaan astunut asiakasmaksulain velvoitteiden mukaisesti ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen maksujen määrittämisen perusteeksi otettiin 1.7.2021 alkaen asiakkaan nettotulot bruttotulojen sijaan. Kemijärvellä se koskee 140-145 asiakasta ja kustannusvaikutus 300 000 euroa/v.

Alueen huonon hoitajasaatavuuden vuoksi yksityisillä asumispalveluidentuottajilla on ollut vaikeuksia toteuttaa vanhuspalvelulain mukaista henkilöstömitoitusta ja sen vuoksi he eivät ole voineet ottaa uusia asukkaita vapaina oleville paikoille. Kunta on joutunut/joutuu järjestämään hoidon useimmiten vuodeosastolla, mikä aiheuttaa kustannusten kasvua terveydenhuollon puolella.

Edellä kerrotun lisäksi talouden sopeuttamisohjelman toteuttaminen on vaikeutunut ja viivästynyt sosiaali- ja terveyspalveluissa, johtuen hoitajarekrytointiongelmista sekä siitä, että resursseja ja toimintaa on jouduttu ohjaamaan vahvasti koronan torjuntaan.

Koronan torjuntaan liittyvien suojarusteiden hankinta ja tarjoaminen myös yksityisille asumispalvelujen ja kotihoidon palveluntuottajille aiheuttaa lisäkustannuksia noin 62 000 euroa/v.

Koronakustannukset tulomenetyksinä ja menojen kasvuna on koko kaupungin osalta lähes 1,3 milj. euroa.

2. Kertyneiden alijäämien kattaminen, toimintaympäristön ennakoimattomat muutokset ja lakimuutosten vaikutus kustannuskasvuna

Vuoden 2021 talousarviossa asetettiin tavoitteeksi tehdä 2,4 milj. euron positiivinen tilinpäätöstulos ja tällä tuloksella kattaa kertyneet alijäämät. Alijäämät ovat syntyneet pitkältä aikaväliltä ja ne on katettava vuoteen 2023 mennessä. Vuosi 2020 oli korona- ja harkinnanvaraisen valtionosuuden ansiosta positiivinen ja siten kertyneitä alijäämiä saatiin katettua jo vuonna 2020, mikä ei ollut taloussuunnittelukaudella tiedossa ennen talousarvion 2021 vahvistamista.

Varhaiskasvatuspalvelujen lapsiryhmien henkilöstön koulutustasovaatimus ja mitoitus ovat haaste, koska osaavaa, riittävän koulutuksen omaavaa työvoimaa on vaikea saada. Kemijärvellä on käytetty mm. rekrytointilisää, mutta sekään ei ole tuonut hakijoihin päteviä varhaiskasvatusopettajia tai sosionomeja. Muutos asiakasmaksulaissa 1.8.2021 lähtien tuo entistä vähemmän asiakasmaksutuloja ja tämän vaikutus loppuvuodelle on 20 000 euroa ja vuositasolla maksumuutoksella on n. 50 000 euroa.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen maksuttomuus ja kustannusten siirto koulutuksen järjestäjille sekä kotikunnille lisää kuntien kustannuksia. Kuntien laajentunut vastuu on luvattu kompensoida valtionosuuksilla, mutta tässä vaiheessa siitä ei ole selkeää näkymää, kuinka kokonaisvaltaisesti eri kuntien kustannukset korvataan.

Avoterveydenhuollossa on talouden sopeuttamisohjelman mukaisesti vuoden alussa supistettu päivystysvastaanoton aukioloaikoja ja uudistettu hoitoketjuja. Kustannussäästöjä on tavoiteltu toimenpiteillä vuodelle 2021 yhteensä 200 000 euroa. Myös vuodeosaston paikkamäärää on asiakasohjauksen ja hoitoketjujen johdosta vähennetty ja siten ympärivuorokautisen, ei lääketieteellistä hoitoa tarvitsevien asiakkaat siirretty tehostettuun palveluasumisen yksiköihin ja saatu kustannussäästöjä aikaan. Koronan vaikutus näkyy entistä huonokuntoisempina asiakkaina, joten tehdyt toimenpiteet ovat viivästyneet osin. Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 vaikuttaa avoterveydenhuollon ja vuodeosaston maksutuottoihin oleellisesti. Tulomenetykset on vuositasolla arviolta 100 000 euroa

Erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kustannusten kasvu jatkuu Kemijärvellä ennakoitua suurempina

väestön ikääntymisen ja Lapin sairaanhoitopiirin maksujen kasvusta johtuen. Kustannukset kasvavat vuoden 2020 tilinpäätökseen verrattuna vuonna 2021 n. 1,0 milj. eurolla eli lähes 5 %. Erikoissairaanhoidon ja ensihoidon kustannukset ovat kasvaneet kolmen viime vuoden aikana yhteensä 2,5 miljoonaa euroa eli lähes 20 %. Talouden sopeuttamisohjelmassa ESH:n ja ensihoidon kustannuskasvua ei ole otettu huomioon, koska kaupungin mahdollisuus vaikuttaa sairaanhoitopiirin toimintaan ja sen palvelujen kustannusten kasvuun on vähäinen. ESH ja ensihoito käyttävät kaupungin sosiaali- ja terveystoimen määrärahoista 35 %.

Perhe ja sosiaalipalvelujen osalta mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisyksikön mittava vesivahinko keväällä 2021 edellytti toiminnan nopeaa siirtoa. Tilat jouduttiin hankkimaan yksityiseltä palveluntuottajalta ja tästä aiheutuu v. 2021 lisäkustannuksia n. 70 000 euroa.

Ikäihmisten palveluissa asiakasmaksulain ja hoitajamitoituksen muutokset näkyvät laajimmin.

Ympäri vuorokautisen tehostetun palveluasumisen maksujen määrittämisen perusteeksi on otettu 1.7.2021 lähtien nettotulot bruttotulojen sijaan. Kemijärvellä tämä koskee n. 145 asiakasta ja kustannusvaikutus on tälle vuodelle 100 000 euroa. Vanhuspalvelulain vähimmäishenkilöstömitoituksen muutokset näkyvät tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköissä. Jos henkilöstömitoitus ei täyty yksityisillä palveluntuottajilla, he eivät voi ottaa uusia asiakkaita vapaina oleville paikoille. Kunta joutuu tällöin järjestämään hoidon useimmiten vuodeosastolla, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia terveydenhuoltoon. Alueella on vaikea henkilöstöpula, joka on johtanut valtakunnallisten rekrytointifirmojen ja vuokratyövoiman käyttöön, mikä puolestaan on lisännyt kustannuksia.

Kemijärven kaupungin omakotikanta koostuu suurelta osin sodan jälkeen 1950-1960 -luvuilla rakennetuista ns. rintamamiestaloista. Alun perin niissä on ollut ns. ulkorakennus, jossa on ollut perheen pesutilat. Myöhemmin kaupungin rakentaman infran ja perheiden vaurastumisen myötä päärakennuksiin on remontoitu tai tehty lisärakennuksella pesutilat. Ne eivät täytä nykyisiä vaatimuksia. Tämä on aiheuttanut kaupungille jo vuosien ajan suuria kustannuksia vammaispalvelulain mukaisten muutostöiden johdosta. Vastaavat kustannukset muuttovoittokunnissa, joissa rakennuskanta on uudempaa, ei ole.

3. Varautuminen velanhoitokustannuksiin

Kemijärven kaupunki ja koko konserni on velkaantunut raskaasti. Kaupungilla on lainoja ja vastuita 5 670 euroa/asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut 69,4 %:in. Konsernin velkaantuneisuus on 98,0 % ja lainoja 10 481 euroa/asukas.

Kaupungin oman palvelutuotannon rakennuskanta on vanhentunut ja korjausvelkaa on mittavasti. Tyhjä kiinteistö rasittaa taloutta, koska niistä on vuotuisia ylläpitokustannuksia ja purkamistoimenpiteisiin on ryhdyttävä kirjanpitolain mukaankin, kun palvelutoiminta on loppunut ja ei ole löytynyt uutta käyttötarkoitusta. Tyhjiä kiinteistöjä on yritetty myydä tuloksetta, koska ne soveltuvat yritystoimintaan huonosti. Joitain entisiä koulukiinteistöjä on myyty, mutta myyntihinta on ollut alle tasearvon, eli kiinteistön myynnistä on jouduttu kirjaamaan myyntitappiota, mikä osaltaan on heikentänyt tilinpäätöstulosta.

Kemijärvi on yhdessä muiden, vastaavassa tilanteessa olevien kuntien kanssa käynyt ministeri Paateron ja VM:n kuntatalousasioista vastaavien viranhaltijoiden luona kertomassa tilanteesta ja ratkaisuehdotuksista,

mutta tilanteeseen ei ole saatu toivottua ratkaisua. Tyhjiin kiinteistöjen osalta alaskirjaustarve on nyt 1,8 milj. euroa ja purkukustannusarvio kiinteistöistä 3,0 milj. euroa. Kaupungin uimahalli, jota käyttävät myös naapurikuntien asukkaat ja matkailijat, lähenee käyttöikänsä loppua ja uudisinvestoinnista on keskusteltu pitkään, uudisinvestointi maksaisi n. 12 milj. euroa. Tähän ei kaupungilla ole varaa, sillä hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 2023, jää kaupungille n. 40 milj. euron velat ja rahoituspohja muuttuu oleellisesti. Siksi myös kertyneet alijäämät on saatava katettua jo tänä vuonna, jotta velkapääomaa voidaan lyhentää suunnitellulla tavalla.

Sote-kiinteistöjen jäädessä kaupungille, myös niihin liittyvät korjausinvestoinnit rasittavat kaupunkia. Sote-kiinteistöjen tasearvot ovat niiden käyttöikäen nähden korkeat ja korjausinvestoinnit lisäävät tasearvoja entisestään. Kiinteistöistä hyvinvointialueilta saatava vuokratuotto ei kata riittävästi pääomakustannuksia, eikä poistoaikojen nopeuttamista/lyhentämistä.

Elinvoimaisuus on kunnan merkittävin tehtävä hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä, joten siihen tulisi voida varata tulevana vuosina resursseja. Se on jopa mahdotonta, koska kaupungin kaikki liikkumavara ja rahavirta käytetään velkojen maksuun ja jäljelle jäävän palvelutuotannon kustannuksiin. Vetovoimaa parantavia investointeja ei pystytä tulevana vuosina toteuttamaan.

D. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (esim.: veroprosentti, taksat, lainoitus tai menosäästöt):

1. Jo toteutetut toimenpiteet

Kemijärven tuloveroprosentti on 21,5 % eli yli keskitason. Kiinteistöveroprosentit ovat myös keskitasolla ja kaupunki saa vesivoimatuotannon voimalaitosverotuloja n. 2,0 milj euroa vuodessa. Kiinteistöverotuotto onkin kaupungille erittäin merkittävä ja sitä ei saa muuttaa voimalaitoksille määrätyn verotuksen osalta, vaan tulon tulee vesivoimatuotannon haittojen kompensointina tulla edelleen kaupungille.

Talouden sopeuttamisohjelma 2020-2022 on hyväksytty valtuustossa 3.2.2020 ja sen mukaisia toimenpiteitä on toteutettu kohta kaksi vuotta. Säästöjä ohjelmalla on saatu aikaan koronasta johtuen viivästyen, mutta merkittävimmät rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset on tehty suunnitelman mukaisesti mm. kouluverkon tiivistämisen (kolmesta koulusta yhteen kouluun, htv-säästöt), varhaiskasvatuspalvelujen yhden päiväkotitoiminnan ulkoistamisen (vältetään uuden päiväkodin investointi), sosiaali- ja terveystalouden palvelujen rakenteen ja toiminnan uudistamisen (htv-säästöt). Toimenpiteitä kolmelle vuodelle on n. 70 ja ohjelmalla tavoitellaan 5,0 miljoonaa käyttötaloudenmenojen vähennystä. Ohjelmalla vaikutetaan myös investointitarpeisiin ja palvelutuotannon laatuun.

Muut jo tehdyt toimenpiteet:

- Talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2015-2018
- Ammatillisen koulutuksen siirto Rovaniemen koulutuskuntayhtymälle v. 2015
- Omaisuuden myynti ; vesi- ja viemäriulaitos v. 2016
- Taksojen korotukset vuosina 2016-2021
- Palveluverkkoselvitykset ja toimenpiteet vuosina 2014-2019
- SOTE-yhteistyöselvitykset ja toimenpiteet vuosina 2018-2019

- Henkilöstömäärän väheneminen eläkepoistumaa ja rakenneratkaisuja hyödyntäen
- Liikkeenluovutukset v. 2018-2019
 - tehostettu palveluasumisyksikkö 50 asiakaspaikkaa ja henkilöstö, myös kiinteistö myyty liikkeenluovutuksen yhteydessä
- Palvelusetelien käyttöönotto v. 2018-2021, viimeisimmin varhaiskasvatuksen palveluseteli
- Yhteistyö muiden kuntien kanssa
 - ympäristönsuojelun viranomaistehtävät siirretty v. 2018 toteutettavaksi yhteistyössä neljän kunnan muodostamassa kuntayhtymässä (Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue/Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymä)
- Tytäryhtiöiden osingonjaot tuloksista
- Tilapalvelut liikelaitoksen perustaminen 1.1.2020
- Kiinteistönhoidon liikkeenluovutus 100 % tytäryhtiölle Roikka Oy:lle 1.1.2020
- Laboratoriotoinnin liikkeenluovutus toteutui 1.2.2021.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

- Kemijärven Kiinteistöohjelma vuosille 2021-2025 hyväksytty valtuustossa 15.2.2021
- Elinvoimaohjelma vuosille 2021-2025 hyväksytty valtuustossa 21.6.2021
- Talouden sopeuttamisohjelman toimenpiteet v. 2022 (ohjelma hyväksytty valtuustossa 3.2.2020)

E. Muut huomiot ja lisätiedot:

Kemijärven kaupungin talousarvion laadinnassa on otettu huomioon kaikki vuodelle 2021 suunnitellut talouden sopeuttamisohjelman toimenpiteet ja lisäksi vuodelle 2021 on käynnistetty perusterveydenhuollon kehittämishanke, jolla pyritään uudistamaan oman perusterveydenhuollon toimintaa.

Aika ja paikka: Kemijärvellä 30.8.2021

Allekirjoitus, nimenselvennys ja nimeke

Atte Rantanen, kaupunginjohtaja

Liitteet: Kaupunginvaltuuston 3.2.2020 hyväksymä talouden sopeuttamisohjelma ja toimenpiteiden toteutuminen v. 2020.2021